

Stuðlið saltfiska- framleiðslu á smáplássunum

sjónarmið

Herfyri fekk fiskimannafelagið eina áheitan frá fiskimonnum í einari av okkara smáoyggjum. Teir vistu á, hvussu trupult tað var hjá teimum at sleppa av við fisk, tá teir róðu út. Teir máttu sigla til nærmasta flakavirki í eini aðrari oyggj at avreiða, og hetta longdi teimum útróðrardagin við fleiri tímum. Afturat hesum fingur teir ikki flutningsstudning, tí teir sjálvir fluttu fiskin.

Víst varð eisini á, at áður var tað handilsmaðurin á plássinum, sum keypti og virkaði fiskin. Men hann var hildin uppat við hesum, tí tað gav honum undirskot.

Nú kundi tað verið ein góð hjálp fyri hesar útróðarmenn at útvega teimum flutningsstudning, og tað verður sjálvandi eisini roynt. Men tann allarbasta loysnin mátti verið, um skipað varð soleiðis fyri, at tað aftur kundi bera til at avreiða á plássinum. Tað er jú soleiðis, at framleiðsla av saltfiski ikki krevur tær stóru íleggjagarnar. Tað einasta, sum krevst, er eitt hóskandi holi, har fiskurin kann arbeiddast, og saltfiskakjallara hava jú verið í nógvum bygdomum. Hóast hetta eru fleiri orsøkir fyri, at tað ikki loysir seg at virka saltfisk á plássum sum hesum. Størsta orsøkin er, at keyparin skal gjalda ein avrokningarpris, sum fyri ein stóran part er grundaður á, at fiskurin verður skorin til flak og frystur. Hetta gevur fyri tann smærri fiskin hægri pris enn at flekja og salta hann, sum jú er einasti møguleiki í einum «saltfiskakjallara». Afturat hesum koma jú lutfalsliga stórar tilvirkingarútreiðslur, tá fiskurin jú verður flaktur við handakraft, og lutfalsliga stórar flutningsútreiðslur, sum ikki eru innroknaðar í tann vanliga avrokningarprisin. Hetta ger so tað, at ikki loysir seg at virka fisk, og ein kann ikki vænta av «handilsmanninum», at hann skal fáast við nakað sum gevur undirskot.

Hetta er spell, tí tað er neyvan nakar ivi um, at tað vildi havt stóran týdning fyri slíkar smábygdir,

um tikið varð ímóti fiski á plássinum. Ein fylgja av hesum vildi uttan iva verið ein stór útróður, samstundis sum hetta vildi skapt meira arbeiði og størri trivnað í bygdini.

Tiskil er tað ein nærliggjandi tanki at gera tað lóndati at taka ímóti og virka fisk á hesum smáplássum. Hetta kann gerast á ymskan hátt. Men ein møguleiki vildi verið, at ásettur varð ein serstakur avrokningarprisur fyri tosk 1 og tosk 2, sum jú eru tær fiskasløg, ein slík skipan kann vera aktuelt fyri. Hinn avrokningarprisur skal vera galdandi fyri ávis smápláss, har tað ikki er høgligt at koma til flakavirki at avreiða ella arbeiða. Avrokningarprisur skal grundast á saltfiskafarmleiðslu, sum jú er einasti møguleikin. Tilvirkingarlønin verður grundast á hondflekning, tær serligu flutningsútreiðslurnar verða innroknaðar, hædd verður tikin fyri øðrum útreiðslum, og roknað verður við einum rimilgum

vinningi til fiskakeyparan.

Ein slík skipan vildi fort til, at avrokningarprisurin fyri fiskin hevði verið nakað lægri á hesum plássum, enn flakavirkini annars hava ráð at gjalda.

Tá fiskimennirnir sjálsagt skuldu havt tann vanliga avreiðingarprisin, vildi hetta merkt, at tørvur varð á eini ávisari eykajáttan til ráfiskagrúnnin. Talan vildi hægst verið um nakrar heilt fáar milliónir.

Men hinvegin vildi hetta verið eitt bygdameningartiltak við lít. Bygdameningur hevur jú verið eitt gandaorð í fleiri ár, men í veruleikanum er ikki so nógv hent á hesum øki. Men við hesum uppskoti vildi verið møgult fyri ein biligan pening at fingið til vega arbeiðspláss í fleiri smábygdum, har lítið og einki arbeiði er í dag, og hetta eru bygdur, har hvørt einasta arbeiðspláss ger mun. Kanska fer hetta ikki at skapa stóðugt arbeiði, men tað ger kanska ikki so nógv. Tað

Saltfiskaarbeiði í Oyndarfirði

er kanska eins gott at fáa arbeiðspláss sum kunnu vera iskoyti til teir møguleikar, sum annars eru. Annars vísa allar royndir, at har fiskur er, er eisini liv og trivnaður, so ágóðin

av eini slíkari skipan kann ikki bert gerast upp í krónum og oyrum.

Fiskimannafelagið hevur skrivað til landsstýri um hetta mál, og vóna vit at hetta kann geva lands-

stýrismanninum fyri bygdamening nakað at hugsa um.

Óli Jacobsen

Pauli Nielsen skrivar

Hevði tað bara hildið sær

Í Skúlablaðnum í januar gramdi eg meg um, at einki orðaskifti er um skúlan. Men nú, bara ein mánað seinni, kann ikki annað sigast, enn at røringur hevur verið í.

Bæði bløð, útvarp og sjónvarp hava vist skúla-spurninginum áhuga, sum vónandi fer at halda sær.

Og vónandi verður viðgerðin av hesum eymspurningum gjørd so vandaliga, at hon verður til gagns, heldur enn til kegl og fortørðligheitir.

Nú hetta kveldið gjørdi sjónvarpið nógv burturúr tí, at næmingar í framhaldsdeildini í Sørvágs skúla hava arbeiðt á flakavirkinum nakrar seinna-partar, tí at nógvur fiskur var komin upp á land. Mundi hetta ganga út yvir skúlagongdina? var høvuðsspurningurin hjá honum, sum spurdi fyri sjónvarpið.

Men grundirnar vóru nógv góðar. Tað fingur vit væl og virðiliga at vita frá Petur Jacob Sigvardsen, sum svaraði fyri Landskúlafyriritingina, og sum royndi at svara soleiðis, at tilíkar góðar grundir ikki verða nýttar alt ov ofta. Soleiðis skilti eg ið hvussu er undirtónan í hansara langa lestri.

Sjálvandi skal Guds-

gávan ikki fara fyri skeyti.

Men nógv fingur uttan iva eisini tað burturúr svarinum, at skúlarnir skulu ikki hjálpa til við alt ov góðari samvitsku.

Alt kann jú fara yvir gevind, so tað ræður um at heilgarda seg er yvirhøvdur tann hugburður, sum fæst burturúr tilikum svarum.

Tað, sum eg saknaði í sjónvarpsviðgerðini av fiskaarbeiðinum hjá skúlanæmingum í Sørvági, var, hvussu skúlin ætlaði sær at nýta hetta frálíka høvið at reka lokalorientaðan pedagogikk á høgum støði.

Fyri mær at hoyra, so kom hesin tankin ongum í hug yvirhøvdur, hvørki spyrjara ella svararum. Onkur helt, at næmingarnir hava brúk fyri pengunum, og tað man ikki vera at ivast í. Men tað er ikki nógv mikið.

Flakavirki er flakavirki, og skúli er skúli, og tey bæði hava einki við hvørt annað at gera.

Soleiðis man eisini vera vanlig manna hugsan, og ikki man tað vera sørt, at hon heldur skúlanum frá at nýta viðurskifti á staðnum í undirvisingini.

Skúlin er eitt, og tað, sum annars hendir úti í

samfelagnum, tað er nakað annað.

Og um tað eydnast at halda tey atskild, so verður tað eisini tann læran, ið næmingarnir fáa í frítiðni.

Men hvat í viðu verður hava vit so skúla til?

Hvat var meira rimiligt, enn at skúlin í Sørvági, nú eitt so frálíkt og náttúrligt høvi beyðst, setti tíð av at kanna øll hugsandi viðurskifti í sambandi við fiskiveiðu og fiskiðnað í bygdini við tí fyri eyga, at hvør einstakur næmingur veruliga fekk innlit í henda týðandi tátt í bygdameningini, og veruliga fekk høvi at fata, hvat skipini og tað, sum uppi í teimum hongur, hevur at siga fyri bygdina.

Og eina hómung av, hvussu útlitini eru í framtíðini.

Væl kundi tað hent, at áhugin fyri øðrum samfelagsspurningum eisini hevði vaksið og fest seg í tí viðfanginum, og at færri høvdu staðið fremmand og maktarleys yvir fyri áleiðandi samfelagsspurningum, tá ið tey vuku til.

Framhald á síðu 10